

Priručnik »Kršćanska pedagogija« dr. Kuničića dugo smo očekivali. Međutim, on može izvrsno poslužiti ne samo kao priručnik nego i kao orijentaciono sredstvo za sve one koje zanima pitanje odgoja.

Josip Kribl

Dr JORDAN KUNIČIĆ: Katolička društvena nauka — Katolička sociologija, izdalo Hrvatsko književno društvo sv. Cirila i Metoda, Zagreb 1971.

U Predgovoru dr. Kuničić naglašuje da je gradivo u »Katoličkoj društvenoj nauci« svojim temeljnim zasadama već izdao 1957. i 1961. g. Sada je upotpunjeno... Ipak uvijek ostaje središnja ideja: čovjek u svojim društvenim odnosima u okviru moralnog djelovanja.

Ima li »Katolička društvena nauka« svoje opravdanje s obzirom na prigovore koji su uvjetovani nazivom? Dr. Kuničić odgovara: Ima! Upozorava na slučajeve u kojima se vidi da se Crkva poziva na pravo katoličke društvene nauke. »Pod izrazom katolička društvena nauka razumijevamo naučavanje Katoličke Crkve o čovječjem društvenom životu i djelovanju u svjetlu naravnog zakona i Objave a u svrhu cjelovitog i što savršenijeg uređenja ljudskog društva.«

Dr. Kuničić je podijelio u tom svjetlu svoju knjigu na dva dijela: 1. Opća društvena nauka i 2. dio: Posebna društvena nauka. U prvoj raspravi prvog dijela govori o čovjeku kao pojedinačnoj osobi a u drugoj raspravi o čovjeku kao društvenom biću. Sve oznake osobe, koja je temelj svega društvenog gledanja, u »Katoličkoj društvenoj nauci« sumirao je dr. Kuničić pozivajući se na Ivana XXIII: »Čovjek je osoba, nosilac prava i dužnosti što izravno i skupa proviru iz same njegove naravi, obdarene razumom i voljnom slobodom, otкупljen krvlju Kristovom, posinak i prijatelj Božji i baštinik vječne slave.« Jasno je da je čovjek, tako gledan, naravno biće uzdignuto u nadnaravni red i da tako i treba rješavati sve svoje društvene odnose i probleme. Jasno je da u tom smislu treba gledati na sva svoja prava i dužnosti.

U drugoj raspravi istaknuta je misao čovjekove društvenosti na temelju njegove naravi, pa je u tom smislu moguće i gledati čovjeka u zajedničkoj svrsi s ostalim ljudima, a jednako tako i sredstva potrebna za postizavanje svrhe društva, tj. zajedničko dobro, što je moguće u okviru etičkog gledanja u kojem se isprepliče djelovanje pravde i ljubavi, a čime odmah upozoravamo i na evanđeoski temelj, nadnaravno gledanje! U drugom dijelu ili posebnoj društvenoj nauci dr. Kuničić obrađuje prije svega obiteljsku zajednicu i obrazlaže pitanje što je obitelj u sebi, zatim govori o nadopuni odnosa muža i žene, roditelja i djece, napokon raspravlja o odnosu gazde i sluga. Zatim autor obrađuje pitanje sakramentalnog karaktera braka — osnove obitelji, koja ima prioritet pred društvom ili državom, u općenitijem smislu riječi. Naglašuje obnovu obiteljskog života obrađujući taj predmet pod vidom suradnje i države i Crkve. Tako je moguće provesti obnovu obitelji, koja bi se trebala vratiti svojoj izvornosti, zdravoj naravi.

U drugoj raspravi ovog dijela autor govori o političkoj zajednici ili državi; nastoji pokazati čisto načelno državu s njezinim odnosima stavivši to pod naslov: O državi u sebi. Drugo poglavlje te rasprave obrađuje pitanje državljanu u odnosu prema državnoj zajednici, a sve to treba biti u skladu s onim što Bog traži: ne smije se ljubav prema domovini (državi) sukobljavati s evanđeoskim naukom, nego se mora usklađivati.

Država ima svoju vlast. Autor nastoji pitanje vlasti osvijetliti time (pozivajući se na riječ sv. Pavla iz Rim 13,1... i na to što smo svjedoci da je taj element društva /vlast/ često konkretiziran u takvom obliku da se ne može ustvrditi da takvu vlast Bog daje) što veli da trebamo imati pred očima dvostuki vid vlasti: općeniti i konkretizirani ili individualizirani, ili vlast u svijetu esencije i individualiziranu vlast. Autor obrazlaže: »U svijetu esencija vlast je, recimo, kao neka uzvišena i čista vrednota; kada se pak ona individualizira ili konkretizira, Bog ulazi bilo kao onaj koji odobrava, bilo pripušta, bilo tolerira, što ovisi o tome da li u

tim procesima konkretiziranja ili individualiziranja vlasti pravilno funkcionira naravni i božanski zakon. De facto, neposredno vlast dolazi od naroda i on je sebi unutar ustava pridržava, pa je na temelju zakona može i opozvati i prenijeti na druge.« Time se hoće reći da je vrednota vlasti u Bogu i od Boga dana narodu, koji je na ovaj ili onaj način predaje nosiocu ...

U trećoj raspravi pod naslovom »Pitanja države i državljana« autor obrađuje zapravo pitanje rada sa svim onim aspektima koji proizlaze iz samog pojma rada, radnika, njihova prava prema sebi i društvu, a jednako tako i dužnosti.

U poglavljima o vlasništvu i ekonomskim pitanjima donosi nam autor mišljenja i poglede sa svim dobrim i negativnim stranama u različitim društvenim strukturama i napokon daje sud po nauci Crkve, odnosno po katoličkoj društvenoj nauci. Dužnosti države i državljana u tim pitanjima ići će baš u tom pravcu da se nađe zajednička platforma s koje će se polaziti u često teškim problemima društvenog života, društvenih vrednota.

Autor napokon govori o međunarodnom društvu (četvrta rasprava). Nastaje osvijetliti međunarodne probleme među koje svakako ulazi zlo povijesti: rat. Rat može biti dopušten samo ako je obramben, oslobodilački rat. ali, dakako, treba gledati da zlo bude što manje. U takvom svjetlu treba gledati na revoluciju unutar jedne državne zajednice.

No osnovna je stvar težnja k miru i to valja tražiti putem razumnog dogovora i ugovora. To je posao i Crkve unutar države i među državama, naglašuje autor prema Drugom vatikanskom koncilu.

J. Kribl

NICCOLÒ DEL RE, La Curia romana. Lineamenti storico-giuridici. Terza edizione nuovamente rifatta ed aggiornata, izdanje Edizioni di Storia e Letteratura, Roma 1970, str. XVI + 658.

U svoja prva dva izdanja (prvo 1941. g.) ovo je djelo bilo prvi ali kratki neškolski zaokruženi orijenta-

cioni uvod u opširnu i povijesno-pravnu važnu materiju prikaza Rimske kurije. Prije toga — osim pod pojedinim natuknicama leksikonski raspoređenih i obrađenih opisa tog skupa ustanova kod Moronija (nekritično) i u novijim katoličkim enciklopedijama — imali smo u zapadnoevropskoj crkvenoj literaturi samo desetak traktata generičnog karaktera o pojedinim predtridentinskim dikasterima.

U izgradnji današnjeg lika Rimske kurije odlučnu ulogu imaju Siksto V (1585-90), Pio X (1903-14) i Pavao VI (1963-). U svojoj alokuciji od 21. rujna 1963. Pavao VI. je istaknuo glavne značajke razvoja Rimske kurije i činjenicu da se ona pokazala korisnim instrumentom za upravo univerzalne Crkve.

U svom predgovoru ovom djelu Pietro Palazzini, tajnik Kongregacije za kler, naglašuje da je — nakon II. vatikanskog sabora, u skladu sa sazrijevanjem i provođenjem njegovih reformi u strukturi Kurije dokumentima Pavla VI. u godinama 1965—1970, koji i u kurijalnim vrhovima izražavaju kolegijalni karakter i novo lice Crkve, što će sve naći svoj zaključni pravni izraz u novom ustavnom dokumentu Crkve koji se upravo izrađuje — bilo providencijalno da nam je upravo jedan svjetovnjak izvan Kurije (direktor kataloga Vatikanske biblioteke i docent na Vatikanskoj školi za bibliotekonomiju), ali koji je savršeno pozna, u potpuno novopromišljenom i novoobrađenom izdanju svog djela dao približno definitivni opis razvoja i sadanjeg lika Rimske kurije.

Uza svu škrtoost izvora prve ruke, posluživši se (kao npr. Schmidlin za redakciju povijesti papinstva iz 1846) samo objavljenom pristupačnom građom, Del Re nam je dao djelo za svoje područje fundamentalno. Osim činjenica zasnovanih na tiskanim dokumentima, u djelu su iznesene dragocjene refleksije i važne interesantne pojedinosti stečene direktnim poznavanjem života upravnog centra univerzalne Crkve (npr. str. 473) koje skladno upotpunjuju tiskane dokumente.

Raspored gradiva djelomično je drukčiji od onoga što ga donosi »Anuario Pontificio«, službeni godišnjak Svete Stolice. Na kraju ima integral-